

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН.**

УДК 37.015

Вихрущ А. В.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри психологічних та педагогічних дисциплін
Тернопільського національного економічного університету

**РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНИХ СИСТЕМАХ АНДРЕЯ
ШЕПТИЦЬКОГО І ЙОСИФА СЛППОГО**

Просвітницька діяльність галицьких митрополитів ще стане темою серії монографічних досліджень у контексті нової для української науки педагогіки релігії. Їх глибинні теоретичні висновки, система цінностей, високий інтелектуальний рівень (достатньо згадати перелік іноземних мов), системна практична діяльність, спрямована на утвердження Християнства, відданість церкві в умовах тоталітарних режимів не можуть не викликати поваги, ще довго слугуватимуть прикладом для наслідування.

Виокремимо окремі дидактичні аспекти багатогранної діяльності галицьких митрополитів. Насамперед звернемо увагу на пастирські послання так як вони мали значний вплив на громадськість краю.

Аналізуючи пастирські тексти не можна не звернути увагу на одну дивовижну особливість. У 1999 р. єпископ Андрей звертається до вірних Станиславівської єпархії з першим словом Пастиря. Окрім релігійних духовних аспектів стаємо свідками добре продуманої, своєрідної педагогічної системи, яка охоплює всі головні аспекти життєдіяльності: віра, жертвна праця для людей, тілесне здоров'я, моральність, подолання нечистоти і п'янства, працьовитість, єдність, ощадливість, застереження від заздрості, нарікань, сприйняття долі і прагнення подолання убогості, «бит економічний», любов до ближніх, родини, вітчизни, застереження від ненависті, співпраця інтелігенції та священників для добра народу, пошук правди життя, подолання байдужості, благодійність, просвітництво.

Філософія освіти, а саме так ми розглядаємо висновки Митрополита щодо загальних питань розвитку суспільства, передбачала визначення головного вектора діяльності. Головним завданням визначено утвердження засад віри і боротьба із злом, яке набуває, на думку А. Шептицького дедалі більшого розмаху. Для вирішення цих завдань на одному з чільних місць самовіддана, ефективна, спільна діяльність священників. В одному з перших

Пастирських послань з красномовною назвою «Наша програма» єпископ Андрей завершує текст молитвою в якій просить про «Духа мудрости та розуму».

Розумове виховання розглядається як елемент системи. Не втрачають значимості наступні тези. По – перше, це своєрідний вектор «правдивої культури», так як «Христова наука працює віків не вичерпала своєї сили культурної. Она носить в собі до тепер через мірну силу поступу і просвіти». По – друге, виокремлюється економічний чинник в єдності з просвітою, обумовлений тим, що «до багатства суспільність не дійде без правдивої просвіти і без неї легко то, що має, стратить. Для того то справедливо люди цінять собі науку і просвіту. Бо наука для висших верств суспільности є силою в не однім вигляді більшою, чим багатства. Нарід, котрий має учених, здобуває собі в інших признанне і честь, і люди з ним рахуватися мусять». По – третє, серед завдань для учителів як один із головних пріоритетів названий зв'язок теорії з практикою життя: «Учіть їх жити. Звертайте їх бажання і охоту до того, що є підставою богацтва і сили народної. Нехай вже молоді діти учаться любити свою землю, нехай учаться діти при ній працювати, нехай будучі покоління візьмуть в свої руки торгівлю і промисл, бо слабою завсіді є суспільність, в котрій торгують чужинці. Не ся суспільність щаслива і богата, котра численних має теоретиків, але ся, котра в кожному напрямі сама собі вистарчає. Виробляйте в молодіжї самостійність, індивідуальність, учіть їх на себе більше числити, ніж на других, не оглядатися на поміч правительства і краю, але власною ініціативою дороблятися самостійного биту» [2, с. 13]. Цей дивовижний за глибиною документ можна було б прирівняти до рангу філософії освіти, а ряд пропозицій досягають рівня державної політики.

Узагальнюючи зміст праць Й. Сліпого можна стверджувати про дивовижне духовне поєднання двох видатних особистостей. Це проявляється при визначенні пріоритетів, практичної просвітницької діяльності.

Окремого вивчення потребує організаторська діяльність, спрямована на утвердження вищої освіти. Й. Сліпий на посаді ректора Львівської духовної семінарії, реорганізованої в Греко-католицьку богословську академію сприяв утвердженню національної системи вищої освіти, а заснувавши в 1963 р. Український католицький університет з численними філіалами показав перспективний шлях для міжнародного визнання української освіти.

Окремого вивчення потребує психологічна оцінка тексту «Батьківського і Пастирського Заповіту» Й. Сліпого. Насамперед відзначимо чітко визначення пріоритетів національного виховання. Звертаючись до «Духовних дітей, Владик, Священиків, Монахів і Монахинь, всіх Вірних Української Католицької Церкви» Блаженніший Патріарх насамперед виокремлює значимість утвердження віри, любові, подолання зневіри. Своєрідною домінантою в тексті є українська, християнська, глибоко віруюча родина як основа здорового

суспільства, народу, нації. Саме «Християнська родина та Рідна Українська Школа» названі передумовою здорового виховання прийдешніх поколінь.

Характерно, що в Заповіті з багатогранної діяльності виокремлено служіння Христові, роботу науковця, богословського дослідника, служіння рідній Церкві «які доручав Глава і Батько нашої Церкви, Слуга Божий Митрополит Андрей, як професор і ректор Духовної Семінарії та Богословської Академії, в кінці - як засновник Українського Католицького Університету тут, у Римі».

Перед лицем вічності Й. Сліпий багаторазово повертається до значимості, цінності науки: «Полюбіть науку, плекайте і збагачуйте її своєю працею та своїм знанням, будьте її служителями! Споруджуйте Храми науки, вогнища духовної сили Церкви та Народу, пам'ятаючи, що немислиме повне життя церкви і Народу без рідної науки. Наука - це їхнє дихання життя». Саме через науку «одиниця стає тим багатша, чим сильніше опановує її ідея, що обнімає небо і землю, час і вічність, історію і сучасність, серце і ум» [5].

До сьогоднішніх днів ми не знаємо іншого тексту, який на такому ж інтелектуальному та емоційному рівні був би своєрідним гімном наукової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гринчишин М. Введення. В кн. Шептицький Андрей. Пастирські послання 1899–1914 рр. Т.1. – Львів: видавництво «Артос», 2007. – С. V11-X1.
2. Пастирське послання Єпископа Андрея до вірних Станиславівської єпархії. В кн. Шептицький Андрей. Пастирські послання 1899–1914 рр. Т. 1. – Львів: видавництво «Артос», 2007. – С. 3–18.
3. Пастирське послання Єпископа Андрея до духовенства. Наша програма. В кн. Шептицький Андрей. Пастирські послання 1899–1914 рр. Т. 1. – Львів: видавництво «Артос», 2007. – С. 19–26.
4. Пастирське послання Митрополита Андрея. До руської інтелігенції. Т.1. В кн. Шептицький Андрей. Пастирські послання 1899–1914 рр. Т. 1. – Львів: видавництво «Артос», 2007. – С. 175–198.
5. Патріарх Й. Сліпий. Заповіт. Електронний ресурс. Режим доступу.
6. <http://josyfslipyj.blogspot.com/2012/04/blog-post.html>.

УДК 37.013.44

Сафонова Н. В.,

к. пед. наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної підготовки
Одеської державної академії технічного регулювання та якості

ТЕОРІЯ ВЗАЄМОДІЇ І ОСВІТНІ СТАНДАРТИ В НАВЧАННІ

Трансформації стали символом сучасної бурхливої епохи розвитку науки і техніки. Глибокі, важкі, не передбачені вченими перетворення охопили у кінці другого і початку третього тисячоліття все суспільство – економіку і технологію, державно-політичні стосунки і соціально культурний лад, включаючи матеріальну і духовну культуру, гуманітарну сферу життя народу.